

TERUGBLIK

Lezing dhr. L. Schulman

Op 28 maart 1984 sprak voor een jammer genoeg veel te klein publiek de heer L. Schulman over "De muntslag vanaf vroeger tijden tot heden". De afwezigen hadden beslist ongelijk want zij misten een buitengewoon boeiende voordracht. De heer Schulman, zelf telg uit een oud geslacht van numismaten (de firma Schulman bestond in 1980 honderd jaar) gaf eerst een overzicht van de geschiedenis van de munten. De oudste exemplaren dateren van 700 v. Chr. Ze waren ruw van uitvoering en werden steeds verfijnder, hoewel bepaalde perioden weer een teruggang in de munt- en penningkunst te zien gaven. Ook ging hij uitgebreid in op de symboliek van de afbeeldingen op de diverse munten, terwijl ook allerlei mogelijke vormen van vervalsingen de revue passeerden.

Van degenen die de lezing bijwoonden zullen velen ongetwijfeld al een keer bij de firma Schulman op de Keizersgracht 448 zijn binnengelopen (ook het pand is, afgezien van de inhoud, voor historisch geïnteresseerden zeer de moeite waard), degenen die er niet waren, kan zulk een - overigens tot niets verplichtend bezoek - van harte worden aangeraden.

Lezing dhr. P.A. Bakker

Door onvoorziene omstandigheden kon de lezing van mevrouw Dukes over Oudaen op 23 mei 1984 niet doorgaan. Gelukkig vond het bestuur de heer P.A. Bakker bereid om in te springen. Dat resulteerde in een uiterst boeiende lezing met prachtige dia's over "De Stinseflora aan de Westrand van het Gooi en in de Vechtstreek". De spreker gaf zelf de volgende samenvatting van zijn verhaal:

De stinseflora vormt een zeer karakteristiek en waardevol element in de parkbossen langs de Vecht en de Angstel en op de grens van de Vechtstreek en het

Gooi, met name in de 's-Gravelandse buitenplaatsen. In 1982 en 1983 is de stinseflora in dit gebied systematisch geïnventariseerd. Verspreid over 20 dorpen zijn meer dan 120 buitenplaatsen, oude boerderijen, e.d. bezocht.

Stinseplanten zijn planten die in een bepaald gebied (vrijwel) uitsluitend voorkomen op oude buitenplaatsen, bij herenhuizen en oude boerderijen en in aanverwante milieus. Een stins (Fries: stenen huis) is een adellijk landhuis in Friesland dat samen met een parkbos en een siertuin een buitenplaats vormde. Het rond de Skierstins te Veenwouden (Fr.) groeiend Haarlems klokkenspel werd door de plaatselijke bevolking 'stinseblomkes' genoemd. Later is de term stinseplanten gegeneraliseerd, aanvankelijk tot een groep planten die karakteristiek is voor de Friese stinsen, later tot een groep 'buitenplaatsplanten' die ook voorkomt in stinsemilieus op de Groninger borgen, in het rivierengebied en aan de binnenduinrand.

Tot de stinseflora van de Vechtstreek behoren vooral in het voorjaar bloeiende planten, die in sommige terreinen in grote aantallen voorkomen. Voorbeelden zijn enige bolgewassen (sneeuwklokje, vogelmelk, narcis, bostulp), knolgewassen (crocus, voorjaarshelmbloem, holwortel) en enige planten met wortelstokken (bosanemoon, gele anemoon, winterakoniet, aronskelk, lelietje-der-dalen, adderwortel, donkere ooievaarsbek).

Door toedoen van de mens (bemesten, spitten, harken, schoffelen) ontstonden in parkbossen en grote tuinen milieus die van de omgeving afweken. Dit stinsemilieu is gekenmerkt door een losse, luchtige voedselrijke, vocht- en vaak kalkhoudende bodem. Het kunstmatige stinsemilieu vertoont oecologische overeenkomst met bepaalde hellingbossen en wijngaarden in Midden-Europa.

De stinseplanten vormen een heterogene groep. Een deel werd reeds in de 16e eeuw als sierplant gekweekt. In de 17e en 18de eeuwse baroktuinen werden crocussen, anemonen, narcissen, lente- en zomerklokje, vogelmelk en aronskelk in langwerpige bedden gekweekt en intensief verzorgd. In de 19e eeuw werden de meeste

buitenplaatsen omgezet in de Engelse landschapsstijl; het assortiment onderging nog verdere uitbreiding. In gazons liet met bol- en knolgewassen verwilderen om een bloemenweide te imiteren. Er werden zowel inheemse soorten als planten uit Midden- en Zuid-Europa en Klein-Azië gekweekt. De sierplanten werden verspreid door de parken toegepast met een concentratie in de omgeving van het huis. Spontane vestiging vanuit de directe omgeving moet bij bepaalde soorten niet worden uitgesloten. Opvallend is echter dat van enige inheemse soorten relatief veel cultuurvariëteiten werden toegepast (bv. bosanemoon met dubbele of blauwe bloemen, de gevuldbloemige vorm van knolsteenbreek die reeds sinds 1720 in Nederland wordt gekweekt onder de naam Haarlems klokkenspel).

In de 19e en 20e eeuw werd het peperdure onderhoud van de buitenplaatsen ge-extensiveerd; in vele gevallen werden de parkbossen en gazons zelfs aan hun lot overgelaten en kregen natuurlijke ontwikkelingen de overhand. Er bleef een vrij heterogene groep 'buitenplaatsplanten' over die resultaat is van selectie door de plaatselijke milieuomstandigheden. In loofbossen met een gevarieerd boombestand op de vruchtbare, vochtige en kalkhoudende stroomruggen langs de Vecht en de Angstel is een rijk assortiment stinseplanten overgebleven. Op de arme, droge zandgronden van de 's-Gravelandse buitenplaatsen is er minder overgebleven van het vroegere tuinieren. Natuurmonumenten heeft een weloverwogen plan uitgewerkt om op Schaep en Burgh het aanwezige assortiment stinseplanten uit te breiden.